

हवा एष मनुष्याणां भवति । य एतेन हविषा यजते । यउ चै-
नदेवं वेद” इति । ‘यः’ यजमानः, ‘एतेन’ अग्निकृत्तिका-
देवताकेन, ‘हविषा’, यागं करोति, सोऽयं ‘मनुष्याणां’, मध्ये
रोगरहितः ‘अन्नभक्षकः’ ‘भवति’ । ‘यथा अग्निर्देवानां’ मध्ये
‘अन्नभक्षकः’, तद्वत् । ‘यः’, अपि च ‘एनत्’ कर्म, उक्तप्रकारेण
वेत्ति, सोऽपि वेदिता यजमानवत् ‘अन्नादः’, भवति ॥

अथ प्रधानहोमादूर्ध्वं उपहोमान् विधत्ते । “सोऽत्र जु-
होति । अग्नये स्वाहा कृत्तिकाभ्यः स्वाहा । अम्बायै स्वाहा
दुलायै स्वाहा । नितत्यै स्वाहा भ्रयन्त्यै स्वाहा । मेघयन्त्यै
स्वाहा वर्षयन्त्यै स्वाहा । चुपुणीकायै स्वाहा” [१] इति । यः
पूर्वाक्तेन हविषा यजते ‘सः’ यजमानः, अस्मिन् कर्मणि,
अग्नये स्वाहा इत्यादिभिर्नवभिर्मन्त्रैरुपहोमान् जुहुयात् ।
कृत्तिकेति सप्तानां नक्षत्रमूर्त्तीनां साधारणं नाम । अम्बा-
दुलादीनि विशेषनामानि ॥

अथ द्वितीयनक्षत्रस्येष्टिं विधातुं प्रस्तौति । “प्रजापतिः
प्रजा असृजत् । ता अस्मात् सृष्टाः पराचीरायन् । तासां रो-
हिणीमभ्यध्यायत् । सोऽकामयत् । उप मा वर्त्तत । समेनया
गच्छेयेति । स एतं प्रजापतये रोहिण्यै चरुं निरवपत् । ततो-
वै सातमुपावर्त्तत । स मेनया गच्छत” इति । अत्र प्रजापतिः
इति भाविनी संज्ञा न भवति किन्तु वर्त्तमान एव ‘प्रजा-
पतिः’ सृष्टेरभिधानात् । तेन ‘सृष्टाः’, सर्वाः ‘प्रजाः’, पराङ्मुखा
एवागच्छन् । ‘तासां’ प्रजानां मध्ये, ‘रोहिणी’ नक्षत्रतनुम-